

ВІДГУК

**офіційного опонента Коробейніка Віталія Анатолійовича
на дисертаційну роботу Кузнецової Ірини Юріївни
«Формування готовності майбутніх тренерів зі східних
одноборств до професійної діяльності в дитячо-юнацьких
спортивних школах», подану на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук за спеціальністю
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти**

Актуальність теми виконаної роботи. У зв'язку із входженням України у європейський освітній простір важливим напрямом діяльності закладів вищої освіти є пошук нових підходів, що допоможуть підвищити якість та оптимізувати методику підготовки майбутніх тренерів-викладачів для підвищення їхньої готовності до професійної діяльності.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про те, що проблема професійної підготовки майбутніх тренерів з різних видів спорту висвітлена у низці наукових досліджень таких вчених як О. Ажиппо, П. Джуринський, Є. Захаріна, Р. Карпюк, А. Конох, Є. Приступа, А. Сватсьєв, Л. Сущенко, О. Тимошенко, Б. Шиян та ін. Проте залишаються майже не вивченими питання, пов'язані з формування готовності майбутніх тренерів, зокрема, зі східних одноборств до професійної діяльності в дитячо-юнацьких спортивних школах.

Актуальність обраної теми підсилюється тим фактом, що східні одноборства як вид спорту, мають значний виховний і дидактичний потенціал, який дозволяє здійснювати фізичний і психологічний розвиток учнів, зміцнити їхнє здоров'я, розкрити спортивний та особистісний потенціал, сприяє досягненню ними високих спортивних результатів.

Отже, недостатня теоретична та практична розробленість, наявність соціального замовлення та різних суперечностей дозволяють дійти висновку про актуальність і перспективність обраної теми.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

Експериментальне дослідження проводилося протягом 2015-2019 рр. у Харківській державній академії фізичної культури та Львівському університеті фізичної культури імені Івана Боберського, а також у дитячо-юнацьких спортивних школах м. Харкова (Комунальний заклад «Комплексна дитячо-юнацька спортивна школа № 4») та м. Івано-Франківська (дитячо-юнацька спортивна школа № 1 обласної ради).

Значимість роботи підсилює той факт, що вона виконана у межах наукових досліджень, що проводяться відповідно до теми науково-дослідної роботи кафедри педагогіки та психології Харківського національного університету внутрішніх справ «Інноваційні технології у професійній підготовці майбутніх педагогів» (державний реєстраційний номер 0116U005793).

Структура роботи послідовна, повністю відповідає поставленим завданням. Ґрунтуючись на матеріалі вивчення наукової вітчизняної та зарубіжної літератури з обраної проблеми, дисертанткою адекватно визначено мету, об'єкт, предмет та завдання дослідження.

Найбільш суттєвими науковими результатами дослідження є визначення теоретичних засад формування готовності майбутніх тренерів зі східних одноборств до професійної діяльності у дитячо-юнацьких спортивних школах, який полягає у дослідженні змісту і особливостей професійно-педагогічної діяльності майбутніх тренерів зі східних одноборств; визначенні сутності і структури ключового поняття «готовність майбутніх тренерів із східних одноборств до професійної діяльності в дитячо-юнацьких спортивних школах»; визначенні педагогічних умов, запровадження яких в освітній процес закладів вищої освіти сприятиме формуванню зазначеної готовності.

Тема дисертації відповідає паспорту спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

3. Достовірність і наукова новизна одержаних результатів.

Проведений авторкою аналіз філософської, психологічної, педагогічної літератури засвідчив, що на сьогодні бракує праць, присвячених дослідженню проблеми формування готовності майбутніх тренерів, зокрема, зі східних одноборств до професійної діяльності в дитячо-юнацьких спортивних школах. Саме тому Кузнецова І. Ю. вдається до виявлення й уточнення суті і структури зазначеного феномену, що здійснює на підставі аналізу таких понять як «готовність», «готовність до дії», «професійна готовність» і визначає провідну дефініцію «готовність тренера зі східних одноборств до професійної діяльності в дитячо-юнацьких спортивних школах», як інтегративну характеристику особистості тренера, що поєднує володіння психолого-педагогічними та специфічними спортивно-професійними знаннями, уміннями, навичками зі східних одноборств, мотивацією досягнення успіху, розвиненими професійно важливими якостями, що в сукупності сприяє ефективному виконанню тренером професійної діяльності та досягненню учнями високих спортивних результатів. У структурі «готовності» виокремлено й схарактеризовано змістове наповнення складників: знань-професійного, особистісного, професійно-діяльнісного; було конкретизовано критерії та показники сформованості зазначеного феномена (когнітивний, особистісний, професійно-спортивний).

Авторкою переконливо доведено, що формування зазначеного феномену вимагає створення в освітньому процесі певних педагогічних умов, які було виокремлено і обґрунтовано. Такими педагогічними умовами є: 1) формування у майбутніх тренерів зі східних одноборств мотивації досягнення успіху як у спорті, так і у спортивно-педагогічній діяльності через опанування філософських ідей східних бойових мистецтв; 2) засвоєння студентами інтегрованого змісту професійної діяльності та оволодіння методами, принципами і засобами організації навчально-тренувальних занять у дитячо-юнацьких спортивних школах; 3) впровадження авторського професійно-

психологічного тренінгу та комплексу інтерактивних методів задля формування у майбутніх тренерів зі східних одноборств професійно важливих якостей, умінь і навичок педагогічного спілкування з учнями в навчально-тренувальному процесі дитячо-юнацької спортивної школи.

У дисертаційній роботі удосконалено форми (практичні, індивідуальні й факультативні заняття, позааудиторна робота, практика за фахом) та методи навчання (проблемні, тренінгові, ігрові, ситуаційні), спрямовані на формування знаннево-професійного, особистісного, професійно-діяльнісного компонентів готовності майбутніх тренерів зі східних одноборств до професійної діяльності в дитячо-юнацьких спортивних школах.

Кузнецовою І. Ю. було розширено наукові уявлення про діагностичний інструментарій оцінювання рівнів сформованості готовності майбутніх тренерів зі східних одноборств до професійної діяльності у дитячо-юнацьких спортивних школах.

На позитивну оцінку заслуговує модель реалізації педагогічних умов формування готовності майбутніх тренерів зі східних одноборств до професійної діяльності в дитячо-юнацьких спортивних школах, яка наочно відображає логіку та структуру наукового пошуку (с. 176 дисертації).

Надійність та достовірність результатів дослідження забезпечено використанням значної кількості надійних і валідних діагностичних методів, адекватних меті і завданням дослідження, кількісним та якісним аналізом емпіричних даних, репрезентативністю вибірки, кваліфікованим застосуванням методів математичної статистики (критерій χ^2 Пірсона).

4. Практичне значення результатів дослідження полягає у запровадженні та експериментальній перевірці педагогічних умов формування готовності майбутніх тренерів зі східних одноборств до професійної діяльності у дитячо-юнацьких спортивних школах; розробці спецкурсу для майбутніх тренерів зі східних одноборств «Філософські ідеї східних одноборств», авторського інтегрованого спецкурсу «Спортивно-педагогічне вдосконалення тренера зі східних одноборств» для студентів,

які навчаються за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт; розробці та використанні в навчально-тренувальному процесі авторської навчальної програми з таеквон-до для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, яка також може бути використана під час підвищення кваліфікації викладачів фізичної культури та тренерів.

5. Повнота викладу основних результатів дисертаційного дослідження в наукових фахових виданнях.

Основні теоретичні положення й висновки дисертації відображено в 11 публікаціях авторки (всі публікації одноосібні), а саме, 5 статей – у провідних наукових фахових виданнях України, 1 – стаття в іноземному фаховому періодичному виданні, 5 – публікації у збірниках матеріалів наукових конференцій. Тобто дисертанткою дотримано вимоги щодо опублікування результатів дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

6. Відповідність структури та змісту дисертації вимогам щодо кандидатських дисертацій.

Дисертація є повністю завершеною науковою працею. Вона містить усі необхідні основні елементи, що розміщені у визначеній послідовності: титульний аркуш, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел оформлені за визначеними правилами.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано його об'єкт, предмет, мету, завдання, охарактеризовано методи і базу дослідження; визначено наукову новизну і практичне значення роботи; обґрунтовано достовірність і надійність отриманих у ході дослідження результатів; наведено відомості про апробацію й впровадження отриманих результатів, публікації.

У першому розділі «Теоретичні засади формування готовності майбутніх тренерів зі східних одноборств до професійної діяльності у дитячо-юнацьких спортивних школах» здійснено аналіз змісту, професійних функцій спортивно-педагогічної діяльності тренерів, зокрема і зі східних одноборств, виокремлено особливості цієї діяльності; вивчено досвід

підготовки фахівців з фізичного виховання у країнах Європейського Союзу; визначено сутність і структуру готовності майбутніх тренерів зі східних одноборств до професійної діяльності у дитячо-юнацьких спортивних школах; визначено і обґрунтовано критерії зазначеної готовності.

У другому розділі «Обґрунтування та експериментальна перевірка педагогічних умов формування готовності майбутніх тренерів зі східних одноборств до професійної діяльності в дитячо-юнацьких спортивних школах» теоретично обґрунтовано та практично реалізовано педагогічні умови формування готовності майбутніх тренерів зі східних одноборств до професійної діяльності; описано методика педагогічного експерименту, наведено його результати.

Відмітимо, що для дисертації, що рецензується, характерні аналітичні методи представлення матеріалу, самостійність суджень.

Загальні висновки в цілому адекватно відображають зміст виконаного дослідження, а додатки, які мають дуже цікаві матеріали, вдало його коментують та доповнюють.

Зміст автореферату дисертації є ідентичним основним положенням дисертації та оформлений у відповідності до чинних вимог ДАК України, не містить наукових висновків, які відсутні в дисертації.

7. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Кузнецової І. Ю., вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження та побажання:

- відповідно до логіки викладення й існуючих вимог обґрунтування теоретичних положень експериментально-дослідної роботи здійснюється в першому розділі дисертації. Тому, на нашу думку, п. 2.1, в якому обґрунтовуються педагогічні умови формування готовності майбутніх тренерів зі східних одноборств до професійної діяльності в дитячо-юнацьких спортивних школах, доцільно було б перенести до 1 розділу дисертації;
- у другому розділі обґрунтовується модель реалізації педагогічних умов формування готовності майбутніх тренерів до професійної діяльності в

дитячо-юнацьких спортивних школах. Модель – це теоретична конструкція, тому, на нашу думку, її розробку та теоретичне обґрунтування бажано було б також навести у першому розділі;

– у дослідженні визначені педагогічні умови дієвості процесу формування готовності майбутніх тренерів зі східних одноборств до професійної діяльності в дитячо-юнацьких спортивних школах. Проте, до цих умов не віднесено підготовку науково-педагогічного складу до формування зазначеної готовності у студентів;

– у п. 2.3 дисертації авторкою наведено вже узагальнені результати констатувального етапу експериментальної роботи щодо діагностики початкового рівня сформованості готовності студентів контрольної та експериментальної груп у відсотках. У змісті даного параграфу дисертації або у додатках бажано було б представити математичний розрахунок цих даних;

– у другому розділі дисертації (п. 2.2) авторка стисло подає матеріал з організації самостійної роботи студентів. Даний вид роботи можна було б доповнити, використовуючи новітні і дуже привабливі для молоді інформаційні технології, такі як глобальна мережа Інтернет, комп'ютерні програми та бази даних.

8. Висновки щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Висловлені зауваження носять дискусійний характер, принципово не знижують позитивної оцінки рецензованої роботи, яка є серйозним, зрілим, самостійним і завершеним дослідженням.

Кузнецовою І. Ю. отримані нові науково обґрунтовані теоретичні і експериментальні результати, що в сукупності є суттєвими при формуванні готовності майбутніх тренерів зі східних одноборств до професійної діяльності в дитячо-юнацьких спортивних школах.

У дисертації поставлена і вирішена важлива наукова проблема, яка є корисною і цікавою для теорії і методики професійної освіти.

Отже, дисертація Кузнецової Ірини Юріївни «Формування готовності майбутніх тренерів зі східних одноборств до професійної діяльності в дитячо-юнацьких спортивних школах» є завершеною науковою працею, що має теоретичне й практичне значення для теорії і методики професійної освіти і відповідає вимогам пп. 9, 11–13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

**кандидат педагогічних наук, доцент,
декан факультету фізичного виховання і спорту
Харківського національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди**

В.А. Коробейнік

